

К. ЕВАЛЬД

РОДИЧІ

ОПОВІДАННЯ

U 30357

Книгозбірня молоді ч. 3.

К. ЕВАЛЬД

РОДИЧІ

ОПОВІДАННЯ

ПЕРЕКЛАД З НІМЕЦЬКОГО

УЖГОРОД, 1937.

Друкарня „Новина“ Ужгород, площа Корятовича ч. 6.

W 30357

63 055 3

SLOVANSKÁ KNIHOVNA

3186288330

305575

РОДИЧІ.

Історія про хатню, лісову й польову мишу та про чорного й рудого щура.

Хатня миша тихенько собі поралася коло свого господарства. Жила вона в лісничівці, що стояла край лісу, так, що з одного боку лежав ліс, а з другого було поле. Помешкання вона мала досить вигідне, за обшивкою під вікном в їдальни лісного. Вікно виходило просто до лісу, а долі під ним була невеличка дірка, через котру миша могла пролізти. Отже вона мала можливість бігати до лісу й назад до дому, коли хотіла.

Жилося хатній миші також досить приємно. Правда, лісничий був дуже сварливий й спалахував гнівом навіть зачувши тільки слово „миша“. Та він був вже дуже старий й господинею в хаті була його донька. Миша добре її запам'ятала після зустрічі, яку вони колись мали. А саме: одного ранку панночка відчинила мисник, щоб дістати звідтам для лісного цукру. Аж тут у цукерниці сидить миша! Вона замислилась й задрімала там. Тепер, здавалося, прийшов їй край.

Зрозуміло, що вона страшенно злякалася, особливо, коли молоде дівча поклато на цукорницю руку, щоб зловити її.

„Ах, он як!“ сказала дівчина. „Так це значить ти, мишко! Я так і думала, що ти ласа до мого цукру. Гарний з тебе розбійник, нічого казати! Але ж не потребуєш так лякатись і тремтіти в своїх сірих штанцях, бо я й не думаю зробити тобі якусь прикрість. Може ти маєш малих діток, які вмерли б з голоду, коли б ти не вернулась до дому. Тому я пущу тебе на волю. Але під тою умовою, що надалі

тобі зовсім не вільно красти в мене цукор. Коли тепер опинишся ти на долівці, то маеш побігти навпростець до своєї нори, про котру я не знаю де вона знаходиться. Одначе, коли я про це дізнаюсь, то кожного вечора перед сном буду класти перед твоєю ніркою грудочку цукру. Крім того, будь певна що дірку, крізь котру ти пролізла до мисника, я знайду й затулю її, а по за всім тим ми залишимося добрими приятелями“.

Коли вона скінчила свою промову, яка, правду кажучи, була найкращою, яку миші можуть чути від людей — то положила перелякану мишу на землю й дала їй волю. А миша зі всіх ніг чкурнула через кімнату і зчезла в своїй норі під вікном.

„Так от там твое мешкання!“ — крикнула донька лісничого. „Гаразд, тепер ти побачиш, що я дотримую слова“.

І дійсно, у вечері вона поклала грудочку цукру перед мишиною норкою, і далі робила це кожного вечора перед сном. І кожного ранку бачила, що цукор зникав. Його забирала мишка. Але, коли одного вечора дочка лісника почула під вікном легенький писк, то зрозуміла, що певно у мишки зявилися діти, і з того вечора клала вона завжди дві грудки цукру.

Отже, миша й справді не могла нарікати на господарів, у котрих жила, та вона й не робила цього. До всього того, єдиним представником котячого роду в лісничівці був престарезний рудий котиско, котрий вже не міг а ні чути а ні бачити. Він жив ще за часів небіжки дружини лісничого. Через те, що вона дуже любила його, йому дали ласкаво хліб у лісничівці, хоч і не було від нього жадної користі. Тому ж, що старий коцур не зносив молодих котів поруч, то дома крім його й не було інших. Звичайно миша цьому була надзвичайно рада. Частенько миша пробігала перед самісеньким носом старого кота, та він зовсім її не бачив.

Одного разу хатня миша сиділа на дворі перед діркою, що вела до лісу. Був гарний теплий серпневий день і миша з великою приємністю тішилася соняшним сяйвом, тим більше, що недавно вона привела на світ семеро маленьких сліпих мишенят, очевидно, що такі злоги не були дурничкою і це може розуміти кожда мати. Коли так сиділа хатня миша, до неї вийшла із своєї нори з під буку лісова миша. „Добрий день, родичко!“ сказала хатня миша.

„Дякую красенько, родичко, і вітаю тебе також з добрим днем!“ — відповіла лісова миша.

„Гарного сонця сьогодні!“ сказала хатня миша.

А лісова миша відповіла на те: „Гарного сонця й тобі, родичко!“

Після такого привітання вони якусь хвилинку сиділи мовчки та придивлялись одна до одної. Хатня миша обвівала себе своїми довгими вухами, а лісова миша робила це й собі з простої чемности, хоч і мала далеко менші вуха. За те її хвіст був порослий густішим волоссям ніж хвіст її родички.

„Життя є чудесна річ!“ промовила згодом хатня миша.

„Ти так гадаєш?“ одповіла лісова миша і скривилась, так ніби то цілком була протилежної думки і тільки з шляхотности не хотіла сказати одверто противного.

„Безумовно, родичко“, сказала хатня миша. „Оце саме впоралася я з своїми останніми сімю дітьми. І що вечора молода господиня кладе мені перед ніркою грудку цукру. Лісничий і кіт такі старі, що зовсім мене не бачуть, навіть коли біжу через кімнату. А вчора прийшла одна стара пані, яку звать Петронелля. Вона має такий страх передо мною, не наче б то вона сама мишка, а я кіт. Коли вона забачить мене, то кричить на все горло, хапає за свої спідниці й скаче на стілець — дарма, що вже досить таки підстаркувата. Панночка, яка дає

мені цукор, має надзвичайну втіху з такої комедії так що я навіть дуже радо зявляюсь. Та мені навіть не треба і зявлятись. Сьогодні ранком, коли родина пила чай, сиділа я в своїй норі, аж раптом, чую, панночка крикнула: „миша!“ — і гульк! тітка Петронелля вмент опинилася на стільці як стовп, хоч мене там і не було зовсім. Справа надзвичайно комічна, можеш повірити мені“.

„Не перечу, родичко“, відповіла лісова миша, „і я дуже рада, що тобі так гарно ведеться“.

„А хіба тобі не так добре як мені?“ спитала хатня миша. „Адже ти живеш у зеленому лісі і цілий день чуєш цвірінкання пташок! Тобі не треба боятися ні kota ні мишеловки!“

„Що торкається пташок — може й правда твоя. Так само й що до котів. Але ти не думай, що я живу в раю. Адже тут в долині, де я мешкаю, не дуже багато можу й почути пташок, а крім того мушу тобі признатись, що вони мені байдужі. Між ними єсть кілька й дуже поганих гультяїв. Приміром ворон, галка. Я вже й не згадую про бузька, для котрого лісова миша є тільки маленькою перекускою“.

„Я чула про них“, сказала хатня миша. „А проте кожний має свою біду. Та бодай kota нема чого боятись. Він же найбільший наш ворог“.

„Невже? Так, це можливо. Але ми маємо тут лиса, це теж дуже паганий паничик. А крім того куницю й тхора, а це найкровожадніші звірята в світі. Словом, повірь мені, життя лісової миші дуже і дуже тяжке. А про те, можливо, що саме те, що є твоїм щастям, для мене являється нещастям“.

„Як маю розуміти се, родичко? Мені би було це дуже прикрим“.

„Та бачиш, ти цьому не винна. Запевняю тебе, ти завжди являєшся славною родичкою, нема чого й казати. Але тобі ведеться так гарно лише тому, що живеш ти у таких старих господарів. Там єсть старий кіт і славно донечка з цукром. Але мабуть тобі

не було б так добре, коли б лісничий помер і на його місце прийшов молодший наслідник. Можливо, що його жінці шкода би було витратити на тебе цукор, а його діти, може, готовили би на тебе пастки і дошкулювали тобі. А може тоді у хаті був би і кіт молодший, який зловив би тебе й пожер“.

„Може й твоя правда“, сказала хатня миша. „Тим більше мушу тішитись своїм щастям, поки маю його. А проте я однак не розумію, яким чином мое щастя може бути твоїм нещастям?“

„Тут нема нічого важкого до зрозуміння“, відповіла лісова миша. „Дивись, тому що лісничий старий він не піклується лісом як слід. Адже стріляти він цілком не в силі, і взагалі не має поняття про те, що тут діється. Наслідки з того ті, що лиси, куниці й тхорі так розпоношились, що треба кожної хвилини сподіватись смерти, як тільки вийдеш з нори. Коли б прийшов новий, молодий лісничий — ого, тоді б було цілком інакше“.

„Ах, так!“ зауважила хатня миша. „Тепер розумію. Але, скажи — но, родичко — чи не думаєш ти, що коли б прийшов новий лісничий, то робив би лови і на мишей? Мені здається, що я чула, як старий казав, що миші — то найгірші вороги лісу. Отже він мусів розуміти під цим лісових мишей. Бо, оскільки я знаю, хатня миша не причинює лісові жадної шкоди“.

Лісова миша присіла на хвіст і сумно покивала головою.

„Ти, родичко, торкаєшся найбільш болючого мого місця“, сказала вона.

„Мені це дуже прикро, родичко“, сказала хатня миша. „Але, здається, ти ж сама порушила цю тему“.

„Так, це правда, родичко“, відповіла лісова миша. „Через мовчання справа не стає ліпшою. Бачиш, родичко, на сім світі єсть багато неправди, з котрою, хоч-не-хоч треба рахуватись. Але ж болить, коли злоба й неправда виходить від власної рідні“.

„Так то воно так“, перебила хатня миша. „Але чи дійсно хтось з твоєї родини так погано відноситься до тебе?“

„Погано відноситься?“ перепитала лісова миша. „Ті, про котрих я думаю, ледви чи хотіли б зробити для мене щось злого. А втім своєю поведінкою вони шкодять нам. Що ж торкається споріднення, то та рідня в однаковій мірі така моя, як і твоя“.

„Хто ж це такий, родичко?“ спитала хатня миша. „Розкажи мені скорше. Я не догадуюсь, на кого ти мітиш“.

„Маю на увазі польову мишу“, сказала лісова миша й глибоко зітхнула.

Хатня миша з великим здивуванням мовчала. А за хвилину лісова миша почала сама розповідати.

„Польова миша — це дійсно наш кривий родич. Цьому не можна заперечити. Але на мою думку вона не робить нашій родині великої чести. Вона є більш ненажерлива ніж їй треба й годиться бути. А її безглузде жертя шкодить нам усім. Кажуть, наприклад, що миші зробили таку то шкоду. Буває це правдою, та ніхто не питає, що то були за миші! Чи може ти? Ні! Бо ти ж живеш у хаті. Справді, ти гризеш і хліб, і шунку і старий сир і все інше, що попаде тобі на зуби. Але немає сумніву, що це щось іншого. Бо жити ж треба і природа знає, як під цим поглядом стоїть справа у людей, яким чином вони часто добувають собі свій хліб насущний, коли б тільки пильніше до того придивитись“.

„Те, що ти кажеш — дійсна правда“, сказала хатня миша. „Нераз бувало, коли я гризу шунку, то міркую собі, що коли я злодій, то лісничий, якому належить та шунка, єсть просто душогубом. А зрештою вони ж мають котів, мишеловки й інші підступи, щоб боронитися. Отже вони цілком забезпечені. За те бідна хатня миша мусить завжди бути на сторожі, та ризикувати життям, коли хоче здобути собі кусочок хліба“.

„Щира правда!“ перебила її лісова миша. „Ти тому не винна. Але хто саме? Може я? Ні! Я турбуюсь про свої справи так, як і ти про свої. Справді, я беру горіхи і жолуді, коли вони падають на землю. Признаюсь також, що я дуже ласа до нових шишок. Свіже ялинкове насіння належить до найбільш смачних річей, які я знаю. Я розгризаю шишки і вилущую насіння. Потім — нігде правди діти — коли лісничий хоче взяти їх на насіння, то вони нікуди не годяться. Але я маю на це повне право. Адже й мені хочеться жити, а що до ялиць, то їх таки досить на світі. Гм — не перечу, трапляється, що инколи надгризу й кусочок якогось корінчика... під весну, коли коріння таке свіже. Але що з того? Адже лісничий також любить ярину, так, що він може дарувати мені цю дрібницю“.

„А як же“, гадала хатня миша. „Про це нема чого й говорити. Ти робиш тільки те, що ми всі робимо“.

„Спасибі тобі за ласкаве слово, родичко“, сказала лісова миша. „Я теж міркую, що цього не так то вже багато. А крім того — так як на тебе має він kota і мишеловку, на випадок коли б ти стала занадто влізливою, то проти мене має він лиса, гаву, тхора, куницю та бузька, а найголовніше — сову. Ти не можеш уявити собі, що це за хитрий й страшний ворог — сова. Коли вона надлітає, то зовсім не чути її. Та й бачити її не можна, бо вона вилітає тільки вночі, а її барва темна. Всі ті звірята бачуть темної ночі так добре, як звичайні тварини вдень. А лісничий має всіх їх на своїх послугах цілком дурно. Бо kota і пастку він мусить ще купувати, хиба випадково дістане їх у дарунок. Але його сторожа служить йому у лісі дурно“.

„Це правда!“ гукнула хатня миша.

„Отже і я не винна тій шкоді“, провадила лісова миша далі. „Ти ні і я ні. Але я скажу тобі, хто в цьому винен. Наша родичка — польова миша. Кажуть

миші зробили це. А які миші? Польові миші і ніякі інші. Та замість того, щоб тільки їх переслідувати і карати, убивають без милосердя кожного, хто називається мишою. Адже люде такі дурні, що не бачуть різниці. І я не знаю, яким чином слід їм це пояснити“.

„Але ж, родичко“, вставила своє слово хатня миша, „ти ж нічого ще не розказала мені, що саме таке робить польова миша і в чім нас невинних обвинувачують. Це мусить бути щось страшного, коли воно так тебе обурює“.

„Лісничий обурюється далеко більше, ніж я“, відповіла лісова миша. „Що більше — зовсім не перечу, що він може мати причину обурюватись. Дивись — недалеко звідсіль лежить прегарна зелена левада. Ранком пасуться там олені, а через леваду вьється струмок, з якого пють воду. Це дуже гарно. Не раз гарного літнього ранку, мені самій було приємно дивитись на те, — коли верталась додому і раділа, що щасливо втікла від сови і інших ворогів. Лісничому ж дуже залежить на тій леваді тому, що він користає з неї для своїх коней. Він косить там сіно, найкраще пахуче лісове сіно, про яке тільки можеш уявити собі.“

„Знаю. Я бачила минулого року, як на лісничину звозили сіно.“

„Так, але біжучого року не будуть робити цього. Бачиш, родичко, з якого часу левада почала вянути і жовтіти. З кожним днем ставала вона жовтішою. Лісовий вартовий повідомив про це лісничого. Недавно вони були там обое, щоби оглянути леваду. Тут вони і знайшли, що корінці трави підгризено і пожерто. Вони могли згорнути всі луки неначе якийсь килим. Так вони й зробили. Я сиділа край лісу й сама те все бачила. Вся трава й сіно пропали. І все те зробила польова миша.“

„Наш родич страшенно мусів бути голодним“,

сказала хатня миша. Або, може має дуже велику родину.“

„І те, і се, і те, і се,“ сказала лісова миша. „Вона страшенно ненажерлива, а в хаті чим раз густіше від дітей. Та це нас не торкається. Це її справа! Але, коли дурні люде і нас залучають до неї і міряють одною міркою з польовим нашим родичем і переслідують нас та вбивають..., знаєш, тоді тяжко трохи і це нас торкається.“

„Твоя правда,“ сказала хатня миша.

Якусь хвилину вони сиділи тихо. Вечоріло, а з при- смерками вони обидві мусіли йти до праці. Це було вже пізнім літом, так що лісова миша почала вже вибирувати зимові припаси. Адже вона не звикла засинати на зиму, як борсук і лилик, і не могла летіти до Африки, як лелека, або ластівка. Отже мусіла постачити всього в свою нору, коли не хотіла терпіти біди. Вона то вже і мала чимало буковиків Але оріхи ще не назріли, і колиб вона взяла їх раніш, то з них би не було пуття.

А хатня миша вночі йшла до комори. Навіть коли молода господиня нічого їй не робила, вона не від- важувалася робити це завжди. Робила тільки тоді, коли була певною, що ніхто не перешкодить їй.

„Так,“ сказала лісова миша. „Тепер знову треба дуже поломати голову ради хліба насущного. Як не як, родичко, а тобі таки краще ніж мені, бо не потребуєш думати про зиму. Сидиш собі в теплі, та небезпеці, при самісенькій коморі лісничого.“

„Безумовно“, сказала хатня миша. „А зимою в коморі, либонь, всього ще більше ніж літом“.

„Ну, прощай, родичко!“ сказала лісова миша. „Коли зустрінеш польову мишу, то будь ласка, ро- скажи їй те, що я тобі казала. Я тримаюсь свого слова завжди. Коли б же тобі пощастило в якийсь спосіб пояснити лісничому, що миша і миша — це велика ріжниця, то було б ще краще. Адже ти бли- зше до людей, ніж наш брат“.

„Побудь ще трохи, родичко!“ гукнула хатня миша. „Адже ще не досить стемніло, щоби тобі йти на працю. Я йду до комори аж тоді, коли панночка збере зі столу вечерю, а рештки однесе до комори. Я багато передумала про те, що ти мені оповіла про польову мишу, а особливо про те, що ти казала про родинну приналежність. Бо, власне кажучи, тут, у дворі лісничівки, діється те саме“.

„Я ніколи й не подумала б“, зауважила лісова миша, „щоби польова миша могла так далеко зайти у своїй нахабности, щоб вдертися аж до вас. Мушу почути про це докладніше. Вона певно в саду?“

„Ні“, відповіла хатня миша. Це зовсім не польова миша. Я не знаю її і, оскільки пригадую, ніколи ще не бачила її. Але, мабуть для тебе не новина, що ми маємо ще іншого великого родича, щура“.

„Я дещо чула про його, але ніколи не бачила його. Чи це такий саме панок, як і польова миша?“

„Далеко гірший!“ По перше щур єсть жахливо великий. Гадаю, що він буде такий великий, як чотирі товсті миші разом. Цілком темний і з довгим лусковатим хвостом та маленькими вухами, має прегидкі зуби і довгий язик, та такий ненажерливий, що не змалюєш цього жадними барвами. В кождім будинку він відограє ту саму роль, що у вас польова миша. Моя доля така як і твоя, бо частенько накидають мені його провини. Кричать на мене „злодюга“ хоч мені й на думку не приходило тоді щось красти. Ти подумай тільки, у минулім році він вкусив за ніс парубка, коли той по своїй звичці задрімав по обіді у клуні на сіні. Цілий кусок мяса відгриз він йому, так що парубок мусів йти до лікаря й довго носити повязку“.

„Але ж це страшно! і воно зовсім не годиться з мишачою вдачою.“

„Адже ми не хижакі. Чи справді ти віриш, що те створіння є нашим родичем?“

„Безумовно! Я знаю це, тут виключена якась помилка, варто тільки побачить щура. Він має точно ту саму поставу, що й миші, хоч і незугарніший трохи. А це ж він являється найбільшою ганьбою для нашої родини. А тепер тільки послухай ти що трапилось. Була я саме перед коморою. Там я на всякий випадок маю схованку, в якій чекаю, коли прийду зарано, коли панночка ще в кухні. Отже і того вечера, про котрий мова, сиділа я в тій схованці досить довго, бо виглядало так, неначе то панночка зовсім не хотіла відходити. Треба сказати тобі, що вона вичікувала саме того наймита, що поїхав до лікаря із своїм носом. Тільки повернувшись, мав він їсти вечерю. Нарешті він там приїхав, і підчас його вечері, вона сказала йому, що щурі такі остогидливі сотворіння, що їх треба винищити за всяку ціну, а далі вона сказала таке: „Хто до душі мені, так це маленькі мишенята. Тут є одна миша, яку я знаю і дуже люблю. Я раз зловила того маленького злодюжку в цукорниці“ Парубок запитав, чи панночка не вбила миші. Але вона відповіла на це: „Ні, я навіть і не подумала про це. Я дозволила їй вернутись до своєї нори, а тепер щовечора кладу перед її норою грудку цукру. І коли рано приходжу до їдальні, то цукру вже не бачу. Але не кажіть про це татові, Енс.“ Енс дійсно пообіцяв нічого не казати. Та проте він міркував собі, що щури і миші це одна й та погань і що їх треба винищити, на це прийшов і лісничий і підтвердив Енсову думку. Лісничий до того ж пообіцяв, що він покличе знавця, який для всіх мишей і щурів розкидає отруту. Все ж те не з моєї вини, родичко. Цілу ту халепу звалив на нашу голову гидкий щур, вскусивши за ніс парубка. І справді, то дуже пагано, коли в родині мається така гидота, що паганить ціле наше чесне ім'я.“

„Щира правда,“ зауважила лісова миша. Адже і я кажу те саме. Але звідкіля почати, щоб вияснити

людям їхню помилку? Не знаю як взагалі можна би говорити з ними.“

„Ну всього кращого, прощай, родичко і до побачення!“

„Прощай, родичко. І я кажу до побачення!“

І з тим одна побігла до лісу збирати припаси на зиму, а друга подалася до комори лісничого...

По якімсь часі із столиці привезено на подвірря до лісничого величезну скриню з різним мішаним крамом. Тих припасів має стати на цілу зиму міркував лісничий, котрий тримався старих звичаїв і в певний час року закупував все гуртом.

Скриня була така важка, що парубок і панночка не знали, що з нею й робити. До хати зтягти її не можна було через вузькі двері, а залишити її на дворі теж не можна було, бо панночка того дня не встигла б випакувати звідти всіх річей, бо саме пекла пироги із сливами. А при випакуванні вона конче мусіла бути сама, інакше не годилося. А крім того, ніби то і на дощ показувало. Лісничий твердив, що вночі напевне буде дощ, — він почував це в своєму лівому плечі. Це був барометр, який ніколи не дурив.

„А чи не могли би ми зтягти її до клуні?“ спитав парубок. „Взагалі вона могла би там стояти якийсь час нікому не заважаючи.“ Таким чином скриню перетягли до клуні. Там то в куті вона й стояла цілих п'ять днів. Але вже першої ночі, під час рясного дощу, що заповіло ліве плече лісничого, сталося щось страшне.

А саме, раптом з кінця скрині, що стояла в самому куті, було чути дивний звук, неначе б то там щось гризло і скреготало зубами. Та так воно й було, бо після певного часу гризіння із скрині вийшов великий рудий грубий щур.

В туж хвилину на землю посипалось сила цукру, але щур не торкнувся до його. Він же мав того

добра досить і в скрині. Навпаки він взявся негайно рити нору в долівці. Дошки на цьому місці були досить порохняві, так що робота йшла легко. За короткий час дірка була прогрижена, а під дошками було досить місця для щурячої родини. Тоді щур почав негайно збирати соломку, щоб нею вистелити своє гніздо. Впоравшись більш менш з тою роботою, він розглянувся і раптом побачив перед собою хатню мишу.

„Скажи на милість, хто ти такий?“ спитала миша. „У тебе мишача стать, і як би ти був чорний, то я прийняла б тебе за щура“.

„Я таки й є щур. Давніше щурі були чорні. Тепер модерним є бути рудими. Чорні щурі перестарілися і нікуди більше не годяться“.

„Так, так!“ замислено сказала миша. „Безумовно, я живу тут на селі і не знаю що там діється на білому світі. Бо я, треба тобі знати, хатня миша“.

„Я так і думав“, сказав щур. „У місті бачив я чимало вашого брата. Але чого тобі треба тут у клуні? Я думав, що ти тримаєшся кухні і комори“.

„Я таки так і роблю звичайно“, відповіла миша. „Але зрештою мені вільно бути там, де мені подабається. А з кухні по ринві я можу потрапити й сюди без страху перемокнути. Бо треба тобі знати, що на дворі препагано, йде дощ“.

„Що таке?“ заверещав щур. „Ти боїшся тої краплі водиці? Та чим більше її тим краще! Я плаваю, як риба. Я навіть раз у місті переплив пристань, власне кажучи, я й не почувую себе гаразд, коли що дня не зроблю хоч маленької прогульки плавцем. — А в тім сподіваюся і тут єсть якась купеля?“

„Ах, така широка, що аж гидь бере, але я обхожу її завжди довкола. Та й ринвою користаюся тільки тоді, коли вона суха. Сьогодні я прийшла сюди для того, щоби трошки покористуватися но-

вою скринєю з мішаним крамом. Бо я чула як панночка казала, що скриня в клуні. А звичайно, що лишається щось трохи й поверх скрині, щоб можна було облизати.“

„Безумовно, що скриня тут. Адже я мушу знати про це, бо я приїхав з нею.“

„Ти приїхав із скринєю?“ крикнула здивовано хатня миша.

„Ясно! Коли люде почали пакувати її, я сидів на дні. Там було темно, так що вони й не помітили мене, а я, очевидно ані чичиркнув, бо коли б вони забачили мене, то без сумніву забили б. Вони все пакували поверх мене і пакували, — цукор, каву, чай, шоколяду, крохмаль і все можливе, аж поки скриня була напакowana вщерть. Тоді прийшла на гору покришка і миттю нас одвезено на залізничну станцію.“

„Це мусіла бути чудова подорож!“ скрикнула хатня миша й облизалася.

„Так, під деяким оглядом вона й була такою“, сказав щур. „Харч був добрий, він був тут же під рукою, а потім, знаєш, не треба було ні з ким ділитися та й нікому перешкоджати. Але що найгірше було в тій історії, так це те, що я тільки що відсвяткувала весілля і швидко маю дістати дітей. Тому я дуже боялася, що вони можуть прийти на світ під час подорожі. Але все зійшло гаразд і я щасливо видобулася з халепи, бо, як бачиш, не випакували скрині зразу. Ну, колиб воно сталося й инакше, то все таки я дала б собі раду і якимось то проскочила б мимо людей. Але що ліпше то ліпше. Тепер я улаштувала собі гарне мешкання під долівкою клуні, і діти можуть з'явитися, коли захочуть. Хочеш поглянути як я живу?“

„Щиро дякую“, сказала миша. „Спочатку я хотіла би попробувати того цукру, що висипався он на верх. Та й сила ж його тут!“

„Можеш їсти скільки душа твоя забажає“, при-

просив щур. „Тут єсть досить цього добра. Я тепер гостюю. А проте хочу сказати тобі, що пізніше, коли я буду жити цілком у впорядкованому мешканню, то буде найліпше, коли кожний буде жити сам про себе. Себто, безумовно, що може трапитися й мені заскочити до лісничого в комору, коли матиму охоту й відповідну нагоду. Але рішучо відражую тобі заходити сюди. Особливо ж мусиш ти стерегтися мене, коли я голодний. Тоді не ручуся за те, що може статись, коли я зустріну тебе.“

„Але ж ти не зіси мене?“ сказала миша, смакуючи цукор. „Лишенько, яке ж воно добре!“

„Безумовно — зім тебе!“ відповів щур. „Ми зіли раз у місті молодого kota.“

„Молодого kota?“ Миша так перелякалася, що й цукор покинула гризти.

„Ясно! Це було дуже просто і після того ніхто з нас не захорів на шлунок. Страх перед котами єсть дуже переборщений. Вони нічого не зроблять, коли їх зісти тоді, коли вони ще малі.“

Хатня миша подивилась на нього мов зачарована. Згодом закричала. „Родиче, ти страшний. Я боюся тебе!“

„Це з твого боку дуже розумно“, відповів щур. „А втім не називай мене родичем. Я нічого не роблю собі з далекого рідства, — воно додасть тільки досади, коли я зім тебе колись. Але тепер, як уже сказано, я не голодний і тобі нема чого боятись.“

Тоді хатня миша відвідала щура в його новому помешканю, котре дуже сподобалось їй, хоч і було трохи великим на мишачі відносини. Після того вона розпрощалася і побігла додому. Але в найближчі ночі вона таки навідувалася до клуні і діставала свою частку ласощів із скрині. Щур прогризав дірку що раз більшу і що раз більше випадало ріжних ласощів, і завжди з того боку, що був звернений до кута, так що ніхто ані не

про це догадатись. А щур разом з мишою таки добре жерли, нема де правди діти. На четвертий день щур дістав семеро малих гарненьких сотворинь.

„Вони такі гарні, ніби то були мишами“, гадала хатня миша.

„Щур тобі!“ закричав щур. „Коли не вийдуть з них добрі щурі, то я вмить пожеру їх.“

Тої ночі взяла миша з собою до хати здоровий кусень цинамону. Вона чула, що панночка казала ніби то вже доведеться відчинити скриню. А тоді, очевидно, прийде край її пануванню.

„Невже ти не боїшся, що вся справа вийде на зле?“ спитала вона щура.

„Щур ніколи не боїться,“ була відповідь. „Бо інакше, приятелю, це не був би щур.“

„Така вдача мусить бути дуже приемною. Хатня миша всього боїться. Бо інакше не була би вона мишою.“

„Це можливо, але тепер буде найліпше, коли ти підеш собі геть. Та не забувай, про нашу умову, що з моментом, коли не стане скрині, всяка наша приязнь пропала, як і наше споріднення.“

„Так“, сказала миша. „Я буду триматися здалека відсіль. А в тім не забувай і ти, що це ти був тим, хто прогриз дірку в скрині, та частував мене всіми тими хорошими річами. Коли б не було тебе, то я, що найбільше могла би трошки полизати тільки зверху, як роблю я це звичайно.“

„Дурна!“ крикнув щур. „Іди геть!“

Слідуючого дня в десять годин ранку — у лісничівці пам'ятали це довгі роки — панночка і парубок пішли до клуні розпаковувати скриню. Парубок перекинув її на другий бік і тільки тут побачили вони несподівану халепу. Все сипалось помішане, цукор, кава, чай, коріння... без кінця і краю. Все було премішане одно з другим і знищене. Не було там ані одного кусника не знівченого.

Спочатку думали, що купець погано запакував річі,

а дівчина так страшенно лаялась що той купець напевно був би нещасливий, коли б чув ту лайку. Але пізніш вони забачили діру в однім місці скрині й побачили, що хтось коло неї порався.

„Тут були щурі“, сказала панночка. „Справа цілком ясна, тут були щурі!“

„Тут немає жадних щурів“; відповів парубок. „Чотирнадцять днів тому я вбив останнього. Крім того, я позатикав всі дірочки і нори шклом, поклав отрути і всю ту отруту було пожерто. Отже на далі не було б чого боятись щурів. Їхньому господаруваню тут край, в цьому нема жадного сумніву. Я переконаний, що злочинцем суть прокляті миші, для котрих панночка що вечора кладе цукор.“

„Ніколи в світі!“ сказала панночка. „Моя маленька миша ніяк не могла бути таким поганцем“.

Але парубок стояв на своєму, а коли прийшов лісничий, то й той погодився з парубком. Всі трое сердились, але найбільше лісничий. Бо ж тепер треба було замовляти з міста наново скриню, а платити за неї мав же він. Тепер він рішив твердо, що далі нема чого чекати і що треба вжити всіх заходів для знищення мишей.

Між тим рятовано, що було можна врятувати і панночка носила річі до ідальні мимо нори в якій сиділа миша.

„Там підозрівають тебе в паганих вчинках, дорога маленька мишко“, сказала панночка. „І ось має прийти паганій мишодер, щоб почастувати тебе лихом. Але я переконана, що то не ти була, і я подумаю ще, як допомогти тобі“.

В цю саме хвилину вона запримітила кусник цинамони, що залишила миша перед своєю корою. Панночка підняла й подивилась на нього. Безумовно, це був кусник цинамони. А тому, що цинамонів в хаті зовсім до того часу не було, то вона зразу впевнилась, що помимо всього миша таки була коло скрині. Тоді їй зробилося дуже сумно і вона заплакала.

Життя здалося їй ду же гидким, коли вона не може вірити навіть отсій своїй маленькій мишці, супроти якої вона була такою доброю.

„Пхе! Сором!“ крикнула вона. Яка ти лукава! Але надалі не дістанеш вже від мене цукру, повір мені,!”

Миші в її норі було теж сумно. Одне через цукор, якого вона ніколи більше не дістане, потім через мишодера, котрого мали спровадити. А найбільше із за доброї паночки, котра зробила миші таку гірку кривду. Бо нігде правди діти, миша хоч і взяла цинамону, але ж не вона прогризла скриню. Ніхто ж не міг вимагати від маленької миші, щоб вона відмовилась від такого свята, яке впорядив їй щур. Але вона ніяк не вмiла розповісти про це панночці. Тільки через те надалі й не дістане вона цукру.

А в той час у клуні в тепленькій й захистній норі лежав щур. Його дітки росли з дня на день. За місяць це вже були великі ненажерливі звірята, які робили честь і радість своїй мамі.

„Панночка казала правду. Тут єть щурі“, заявив Енс. „Але ті з рудих. Вони далеко гірші від чорних, що були тут ранійше. Я думаю, що навіть один щур прийшов сюда з міста разом із скринєю. Я ще ніколи не був у місті, але мій родич, який там служив, каже, що там є страшенна сила рудих щурів.“

„Це цілком можливо“, думала панночка. „Але я знаю, що моя миша теж була при роботі, тому я не бороню її й не даю їй більше цукру.“

„Щурі і миші, — це однакова погань. Коли дати їм волку, то вони скоро знищать все наше добро.“

„У четвер прийде мишодер“, сказав лісничий. „Енс має привезти його зі станції. А тим самим потягом приїде і кандидат на лісничого, котрий має стати моїм асистентом. Я вже занадто старий, не можу стежити за лісом як слід.“

Минув знову якийсь час і настала зима. Всі птахи, що мали відлетіти, були вже далеко, дерева стояли без листя, а надворі було морозно й падав сніг. Ліс стояв білий і гарний, та згодом знову змінилося все в пагану мряку і болото, як то взагалі часто буває в зимі. З того часу, як приїхав кандидат, лісничий до лісу ходив рідко. Здебільшого він сидів у старому з поручами кріслі, в теплій кімнатці, впорядковував свої рахункові книжки, та згадував давні часи, коли то він був молодий та жвавий і ніколи не цікавився тим, чи на дворі зимно, чи тепло. Залюбки оповідав він також про старі часи. І хоч деякі історії він розповідав по два і по три рази, але ніхто не брав йому того за зле, бо він був дуже старий. Навпаки, всі терпеливо слухали його.

Енс робив свою працю, котра зимою не була дуже важкою, а панночка поралася в кухні та коморі. Мишодер давно вже відіхав, зробивши своє діло. Сорок чорних щурів витягли з нір у клунях і лише двох рудих щурів, та й то цілком молоденьких, але мишей не піймали ні одної. Зараз таки після того як поїхав мишодер, зі старости та лінивства помер старий кіт. Його смерть викликала жаль і смуток і його поховано в садку дуже вчисто. Але ще не встигли присипати його землю, як Енс приніс від лісового сторожа молодого kota. І нігде правди діти, сей вже був цілком іншої вдачі як старий.

Правда, лісничий казав, що покійник коцур виглядав у своїй молодости точнісінько так само. Можливо, що воно так і було, бо про молодість не можна судити по старости. Правдою було одначе те що новий кіт ходив на лови. Парубок запропонував давати котові молока лише вранці, а потім більш нічого не давати аж поки не зловить він миші або, щура.

Так і зробили. Як тільки зявиться він після ранішнього молока, то завжди питали його:

„Де твоя миша?“

І з часом так привычали його до цього, що як тільки питають, — він зараз же біг і приносив мишу, або щура. Він навчився їх зразу не їсти, а приховувати поки не покаже господарям. Тоді він отримував в нагороду маленький шматочок сала або чогось иншого з кухоних одпадків. Коли ж він не міг виказатися жадною мишею ані щуром, то й не бачив сала. Це було так ясно, як амінь в молитві.

Молода панночка тими справами не турбовалась, а дозволила парубкові вести те все, як йому буде найліпше. Коли ж часом її погляд падав на нору під вікном, то вона зітхала й казала:

„Ти погана, погана мишко, ти так ганебно вбила мое довірря. Я була доброю для тебе і часто давала тобі цукор, а ти все таки вкрала у мене цинамон! Мимо того я знову стала доброю до тебе і забрала геть всю отруту, що положив був перед твоєю корою мишодер. Невже ж ти й тепер можеш ошукувати мене? Але можеш робити що хочеш. Я тобі більше не вірю, і не можу нічим більше допомогти тобі, коли тебе ненароком зловить кіт. Цей вже не то, що був старий! Він вже дістане тебе, пильнуйся! Але ти сама в тому винувата!“

Коли вона казала таке, а це траплялося досить часто, — то маленька миша, що сиділа в своїй норці, мусіла все те слухати, не маючи змоги боронитись, і їй ставало на душі дуже гірко. Як вона була б рада, коли б могла знову знаходити коло норки щоранку грудку цукру! Бо то були тяжкі часи. Адже відколи був тут мишодер вона не відважувалася щось їсти, бо боялась, що воно може мати підступну отруту. Та не могла вона нігде й носа показати, бо на кожному кроці зустрічала нового кота.

Біда вся в тому була, що миша не могла розмовитися з панночкою. До клуні теж не зважувалася вона йти, хоч і як радо перекинулася б слівцем з родичем із столиці, бо коли вона раз бігла ринвою,

то на другому кінці бачила kota. Одна мить ще і він вхопив би її. Через те наша миша мусіла задовольнятися будь яким харчем і поганим сумлінням...

Одного ранку хатня миша вийшла через заокוליшню дірку, що вела до лісу. Вона вибрала такий час, коли кіт їв своє ранішнє молоко. Отже, вона могла почувати себе безпечно. Добрий шмат дороги вона перебігла по снігу, аж до коріння здорового буку, де, як було їй відомо, її родичка, лісова миша мала своє гніздо.

Потім вона свиснула на той лад, що відомий тільки мишам, та вказуючий на те, що одна миша має говорити з другою. Справді, по хвилі вийшла лісова миша.

„Добрий день, родичко,“ сказала лісова миша. „Якій події завдячую цю честь? адже я дуже давно вже не бачила тебе.“

„Добрий день, родичко і спасибі за щире слово!“ відповіла хатня миша. „Воно не дуже то здорово виходити в цей час з хати.“

„Еге ж, родичко, еге,“ сказала лісова миша. „Я теж нікуди не виходжу з хати, що найбільше, іноді вийду на поріг, щоб вдихнути свіжого повітря, або винести лушпинку. Он бач, тут і смітник мій.“

Поред мишачою корою була ціла купа горіхових та жолудевих лушпин. Зітхаючи, кинула хатня миш жалісливий погляд на ті лушпинки.

„Скільки ти вже їх зіла!“ сказала вона. „А дома в своїй коморі певно маєш ще більше.“

„На жаль вже не дуже багато,“ відповіла лісова миша. „Радітиму, коли решту зими перебуду половиною порцій. Коли б навіть власна дитина попала в халепу, я не могла би їй допомогти ані одним орішком. Жахливі настали часи.“

„Це правда. Для тебе й для мене. Тобі нема чого боятись, що я прийшла жебрати до тебе. Я прийшла, щоб трошки побалакати з тобою. Чи не можна б зайти на годинку до твоєї хати?“

Лісова миша на якусь мить задумалась. Вона не любила, щоб хтось чужий бачив всі її багаті припаси. Потім рішуче покрутила головою.

„Не так рано, родичко,“ відповіла вона. „За одну-дві години дуже радо, будь ласка як що, маючи на увазі kota, зможеш ти повернутись, але зараз ще не прибрано долі. Я знаю які ви, хатні миші диваки, під оглядом чистоти й порядку, тому мені соромно показати тобі свою хату, поки все в ній не прибрано. Мені найприємнішим було б коли б ти почекала до весни, коли я зроблю повний порядок.“

„Про мене, про мене,“ сказала хатна миша. „Тоді залишимося тут, хоча, нігде правди діти, дуже таки холодно сидіти на мокрому хвості в снігу. Як я вже говорила, хотіла я трохи поговорити з тобою про родину. Не знаю чи ти чула, що із столиці сюди приїхав один наш родич?“

„Ні. Як же він зветься? Чи ж порядний це свояк?“

„Це рудий щур. І він показав себе дуже вдалим представником нашого роду. Він приїхав у скрині з мішаним крамом, який ми дістаємо від купця з міста кожної осені. Це велика скрипя, наповнена найсмачнішими річима, які ти тільки уявити собі можеш. Він попав туди випадково і таким чином приїхав з тою скринією аж до нас.“

„Далєбі, це можна назвати подорожею в першій клясі!“ сміючись сказала лісова миша,

„Безумовно“, признала хатня миша. „Я нічого не мала б проти того, щоб в такій скрині переїхати цілий світ. А втім, власне се не родич, а родичка, та ще й молоденька, яка саме тоді, коли привезено було скриню, була перед родами. Вона не гаючись влаштувала собі дуже вигідне гніздечко в клуні, а через чотири дні прийшли на світ і діти.“

„Ага, ага“, сказала лісова миша. „Що торкається дітей, то їх завжди не бракує.“

„Це правда. Але тепер послухай, що трапилось

мені. Спочатку родичка була дуже приємною до мене, та частувала мене цукром, цинамоном, борошном, цукерками і всіми можливими ласощами. Я приймала її запросини, та їла вдостать. Чи не зробила б і ти того?“

„Безумовно. Не треба робити знайомим прикрости, відмовляючи їм в добросердечних запросинах. Тим паче, коли це є славна родичка, котра пригощує власним добром.“

„Ну, скриня то належала, власне, лісничому,“ зауважила хатня миша.

Але лісова миша була іншої думки: „Коли дивитися власне з твоєї точки погляду, то ми не мали би нічого взагалі. Я дивлюся інакше. Я кажу собі, що буковки, жолуді й оріхи, тут у лісі, належать мені, а комора на лісничівці належить тобі. Отже відповідно до того, скриня мусить належати щурові, тому, що він прийшов сюди в її середині. Але проте оповідай далі, як закінчилася історія.“

„Дуже погано. Отже ми жили пишно і мирно чотири дні, Але на п'ятий прийшла панночка з парубком і розпакувала скриню“.

„Ой! Тоді прийшов край пишнотам, — можу уявити собі!“

„Так воно й було, родичко“, сказала хатня миша. „Але коли б воно тільки так було! Нічого немає вічного на сій землі. Навіть скриня з мішаними крамами з міста, хоч була й великою, якої я ніколи не бачила. Але, коли ті двоє побачили, що хтось був вже в скрині, тоді вони страшенно розгнівались і знаеш, всю вину скинули на нас, мишей.“

„В той час, як виновником був щур“, сказала лісова миша. „З цього безумовно вийшла тобі дуже велика неправда“.

„Так воно й було. Вони не вірили, що там ще були щурі, бо вони силу щурів убили після того, як один вкусив Енса за ніс. І тому, розуміється, це мусіли бути миші. Як я пізніш довідалась, панночка

таки взяла тоді мене в оборону, але лісничий і парубок запевняли, що миші й щурі, це одна й та ж погань“.

„Так, в цьому і є все лихо“, впала їй у слово лісова миша. „Цілком так само стоїть справа і з польовою мишою та зі мною. Ми лісові миші, мусимо покутовати за ганебну поведінку родичів... Але ж чи панночка не зясувала дійсного стану справи?“

„Ні, взагалі, мені велося тоді так погано, як ще ніколи. Подумай тільки, я почувала що скриню треба распакувати вже. А тут була така сила смачного цинамону, який я страшенно люблю. Тому я в останню ніч і рішила перетягти до свого мешканя більший кусник, щоб було що гризти. Я так і зробила, та щасливо і перенесла його через ринву. Але він був такий великий, що я могла тягти його тільки з великим трудом. Тоді я розгризла його на дві половинки. Одну щасливо перетягла до нори, а другу під саму нору, але тут відчинилися двері, я злякалась, залишила другий кусень і втікла“.

„Ну, ти ж певно забрала його собі згодом? спитала лісова миша. „Адже він лежав перед самою корою“.

„Безумовно. Але слухай — но, як мені не пощастило. Коли я забігла до своєї нори, то задрімала. Не знаю, як це могло статись. Але я завжди відчуваю таку солодку дрімоту, як зім цинамони. Я тоді маю чудові сни про сало і всякі інші річі. Ну, так отже я заснула, сплю та й сплю і сни пливуть за снами. Коли нарешті я прокинулась, був білий день, що я зразу пізнала, як тільки висунула з нори носа. Цинамон лежав на місці. Але в кімнаті була панночка, так що я не зважилась його взяти. А коли вона вийшла до кухні, то залишила за собою двері навстіж, чого вона ніколи не робила, тай без перестанку ходила туди й сюди. А потім люде почали виладовувати скриню, вона ж заносила річі до шафи

і мисника. Але ж нараз вона зупинилася передо мною, вона забачила кусник цинамони. Тоді вона сильно збентежилась моїм лукавством, як це вона висловила, та сказала, що відцурається від мене й надалі ніколи більше не дасть мені цукру. І з того дня я дійсно не дістала ані одної грудочки. Це велике нещастя“.

„Ні“, провадила своє оповідання хатня миша. „Я не можу цього зробити. І от після цього був тут мишодер, і було спроваджено нового kota, а цей пильнує так, наче чорт у власній шкурі. Це просто якась диво, що я до цього часу ще не попалась йому. Я хотіла б вмерти. Добрі часи на лісничівці минулися і ніколи вже не повернуться. І се тим важніше, що бодай на старість можна було сподіватися трохи кращої долі“.

„Так, але не думай, що тут у лісі багато ліпше“, сказала лісова миша. „Приїхав новий лісничий. Це препоганий опікун“.

„Так, він прийшов разом з мишодером. Енс привіз їх обох з двірця“.

„Але мишодер відїхав собі, а лісничий залишився тут, він тут і тепер і мабуть ніколи не поїде геть. Він хоче здорово взятись за мишачу „пакість“ як сам висловився, під чим очевидно розуміє польову мишу. Буковки і жолуді буде прибрано очевидно скорше, тільки на те, щоб ми загинули з голоду. Я чула, що він хоче пустити до лісу котів. Та й сови будуть напушені, так, наче би їх було ще мало. А лисів, куниць, тхорів і горностаїв мають шанувати цілих п'ять літ. От яка справа!“

„Так“, зітхнула хатня миша. „Приходять пагані часи, для всієї нашої родини“. На хвилину вони обидві замислились. Хатній миші було дуже холодно на мокрому хвості, а лісова миша бажала, щоб її родичка пішла геть собі, щоб вона одна могла вернутись до свого теплового гніздечка.

Врешті вона перервала мовчанку.

„Скажи — но, як почуває себе в клуні наша родичка з міста? Чи не говорила з нею знову?“

„Ні“ відповіла хатня миша, „говорити не говорила. Правда, вона була дуже приязною, коли ми мали скриню, ба навіть запросила мене оглянути її мешкання. А проте вона перестерігла мене до навідувань клуні в будучому. Вона сказала, що я можу наразитись на небезпеку, що вона зість мене. Вона оповідала мені, як у місті, разом з іншими семерьома рудими щурами вони зіли молодого kota. А я могла зміркувати по її роті, що вона говорить правду.“

„Ой, леле!“ скрикнула лісова миша. „Але може мишодер, або новий кіт зловили її?“

„Ні, вона й більшість її дітей мали щастя. І вони так страшенно розмножились, як каже Енс, що годі вже з ними витримати в клуні.“

„Тоді, я запевняю тебе, вони забудуть про тебе, коли ти будеш обережною та повздержливою.“

„Енс може і забути про мене“, відповіла хатня миша. „Але панночка не забуде ніколи й ні за що, бо вона думає, що я одурила її. А новий кіт вже звернув своє око на мою нору і стежить за нею. Якогось дня, раніше чи пізніше, а він пожре мене.“

„Так, це сумно, але що ж діяти?“ сказала лісова миша. „Гей — а це хто такий?“

Хатня миша озирнулась і глянула в той бік, куди дивилася лісова миша. Якесь чорне звірятко бігло по снігу.

„Мені здається, що це наш родич, чорний щур“, крикнула хатня миша. „А я думала, що тої породи вже не стало на світі... Так, цілком певно, це чорний щур.“

„Добрий день, родиче!“ сказала лісова миша і відступилась назад до нори, так далеко, що видно було тільки її писок. „Вітаю тебе серед зеленої природи. Наскільки пригадую, то маю вперше приємність бачити тебе тут. Але тобі мабуть не дуже то залежить на природі?“

„Давай мені чогось жерти, давай мені чогось жерти!“ кричав чорний щур.

„Мені надзвичайно прикро, що ти голодний,“ сказала лісова миша. „На привеликий жаль, я й сама тільки що зіла останній орішок. Ти можеш сам в тім переконатися — от і лушпинка лежить. Хатня миша відвідала мене і вона може посвідчити, що в мене в хаті нічого й на зуб взяти.“ І одночасно вона покосила очима на хатно мишу, щоб та підтвердила її неправдиві слова як правду.

Але хатня миша не одривала очей від чорного щура, котрий ліг у снігу й жалібно стогнав.

„Ти перестудишся, родиче,“ приязно сказала вона. Ліпше ти пішов би назад до клуні. Там тепліше.

„Мені байдуже, що станеться зі мною,“ сказав щур. „Правду кажучи, мені цілком однаково, чи помру так, чи сяк. Радиш мені вернутися до клуні. Я саме йду звідтіль. Там не може ніхто витримати через огидних рудих щурів, які прийшли з міста. Вони, правда, звуть себе щурами, але мені здається, що це зовсім не щурі. Вони є мабуть рибами, бо плавають. А як вони жеруть! Мені здається, що вони мають щотижня нові діти. Фу, гидко!“

„Так, се безумовно так,“ гадала лісова миша. „Родичка хатня миша і я тільки що говорили про се. Але що ж діяти, родиче? Я маю силу турбот з польовою мишею, бо мене обвинувачують у всіх її підлотах. Недавно хатня миша мусіла терпіти за те, що твоя рідня почала звертати на себе більше уваги, ніж треба. Тепер прийшов хтось, що є сильніший і за тебе і таким чином черга прийшла на тебе. А в тім здається мені, що ти досить дужий, щоб провчити рудих щурів і показати їм їхнє місце.“

„Досить дужий?“ сказав щур. „Руді трохи більші за мене. Та їх до того стілько, що й не зрахувати. Я останній з моєї родини. Коли помру, то на всю тутешню околицю не лишиться ні одного чорного щура. А я вмераю!“

„Чекай ще трохи, родиче!“ крикнула хатня миша. „Побалакаймо ще трохи... Може пощастить допомогти тобі чимсь...“

Але вже було пізно. Чорний щур простіг перед себе всі чотири лапи і здох.

„Ох, леле!“ заголосила лісова миша. „І треба було, щоб він помер на наших очах! Коли тебе зловить кіт, а мене сова і молодий лісничий візьметься до польової миші, то справа нашої родини стоятиме кепсько“.

„Але і я ще тут!“ озвався цілком поблизу глибокий грубий голос.

„Лишенько!“ закричала хатня миша. „Та це ж і є рудий щур“.

І дійсно, це був він. Він тремтяче обнюхав здохлого чорного щура, позираючи разом з тим в бік лісової миші, котра ще далі посунулась вглиб нори.

„Добрий день, родиче!“ сказала лісова миша. Здоров був серед зеленої природи! Маю надію, що твоя прогулька вийде тобі на краще ніж нашому родичеві, бо він перевернувся на місці і розспрощався з життям“.

„Родич сюди, родич туди“, бурмотів рудий щур. „Воно звучить дуже по дивацькому, які то ви тут на селі щедрі з титулами родичів. Де ділася хатня миша?“

„Вона побігла додому“, сказала лісова миша. Здається мені, що вона перелякалася тебе, що знову дивує мене, бо ж ти виглядаєш дуже лагідно і приємно“.

„Дякую. Зичливе слово завжди знаходить у мене добрий послух. Я страшенно голодний! Чи не маєш ти чого небудь, що могла би дати мені? Все рівно що! Я їм все“.

„Страшенно прикро мені...“ сказала лісова миша. „На жаль я сама залишилася ні з чим і решту зими мушу переголодувати. Я вже дала хатній миші кілька оріхів, та й лісовій решту моїх припласів. Коли б

ти прийшов був скорше, то може щось знайшлося б і про тебе“.

„Знаєш, ліпше я одвідаю твое помешкання“, сказав рудий щур. „Або присунься трохи ближше і побалакай трохи зі мною. Адже я навіть не бачив тебе як слід, а ми ж родичі“.

„Так, невже ми стали зразу родичами?“ посмінулася лісова миша. „Перед хвилиною ти не хотів нічого знати про це. А проте, дякую! Моя нора, на жаль, за вузька для тебе. А здоровля мое не дозволяє мені сидіти далі на дворі. Можу перестудитися. Що ж торкається того, як я виглядаю, то можеш тільки уявити собі гарну, смачну, товсту, малу мишу, і матимеш мене“.

Він почав огризати мертвого чорного щура.

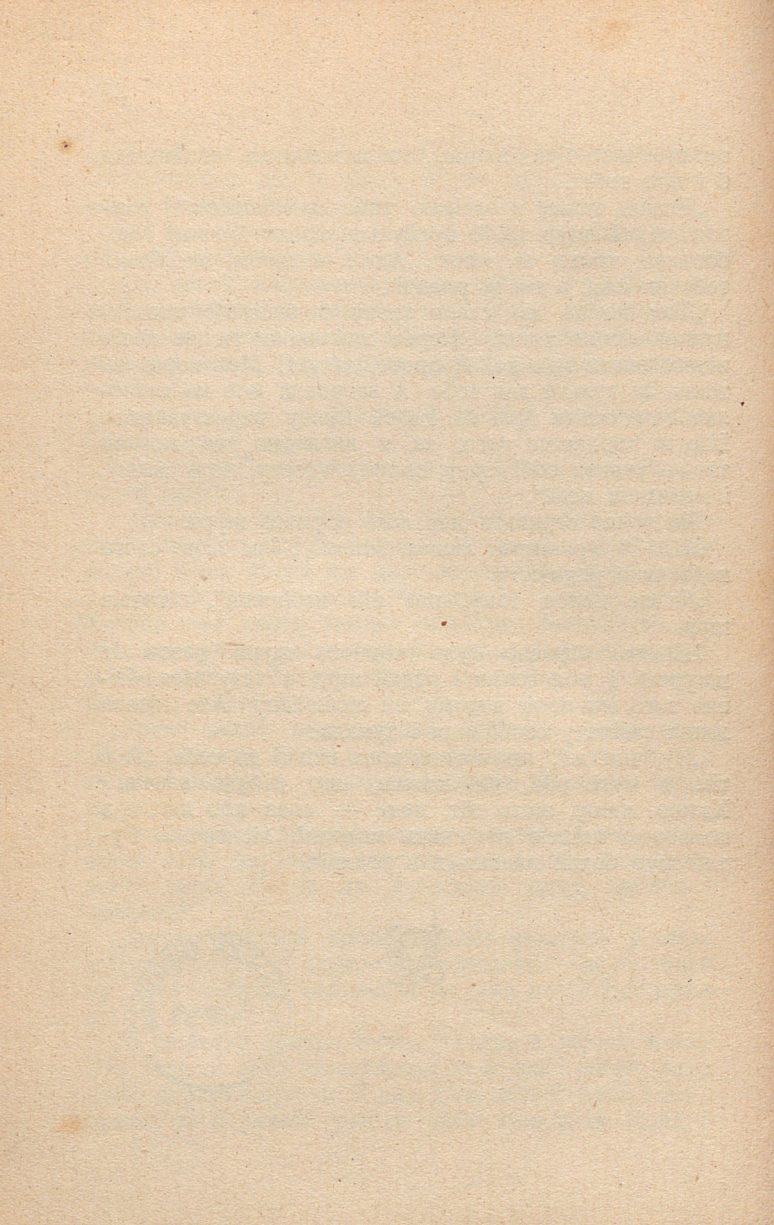
„Що?“ крикнула лісова миша. „Так їсти свого небіжчика родича?“

„Я не винен тому, що він небіжчик“, відповів щур.

Швидко зіджено було чорного щура разом із шкурою і волоссями і рудий щур облизувався. Після того він побіг додому, на лісничівку. Але лісова миша сиділа у своїй норі і думала:

„Ну, що ж“, промовила вона вкінці до себе. „А втім в суті річі, чи можна, що небудь казати? Хатню мишу зість кіт, мене — сова або лис, а з польовою мишею покінчить молодий лісничий. Рудий щур бодай лишиться в родині“.

У видавництві Юрія Тищенка
кращі книги за найдешевші ціни.
Цього року набути й перечитати.

3186288330

ЮР. СІРИЙ. Про світ Божий. Бесіди по природознавству з 47 малюнками. Ціна 4 кч.

Його-ж. До гір! До моря! Оповідання з мандрівки молоді, з малюнками й мапою Криму. Ціна 4 кч.

Його-ж. „Про горобця славного молодця Оповідання з малюнками. Ціна 4 кч.

Його-ж. Світова мандрівка краплини води. Оповідання з малюнками. Ціна 4 кч.

Р. КІПЛІНГ. От так казки! Пер. Юр. Сірого. З малюнками. Ціна 7 кч.

Його-ж. Брати Моуглі. Оповідання про хлопця, що виріс між вовками. Переклад Ю. Сірого. З малюнками. Ціна 10 кч.

О. ОЛЕСЬ. Івасик Телесик. Казка-песа на 5 дій. З малюнками. Ціна 8 кч.

П. МІГОВК. Вінок матері. Сценична картина. Ціна 1 кч.

Його-ж. Подвійна радість. Песа на День Свободи. Ціна 2 кч.

К. ЕВАЛЬД. Буковий горб. Оповідання для пластунів і молоді. Ціна 4 кч.

Його-ж. Родичі. Оповідання для пластунів і молоді. Ціна 4 кч.

Його-ж. Бук і дощовик. Оповідання для пластунів і молоді. Ціна 4 кч.

Разом 12 книг коштує 56 кч. Хто виписує всі нараз платить лише 50 кч.

Там же можна набувати всі українські книги тутешніх і закордонних видань. Складаємо ученичі, учительські й сільські бібліотеки. Даємо поради в книгарських, бібліотечних і друкарських справах. Адреса для замовлень і листувань: **Юрій Тищенко, Ужгород, ул. Раковція 40.**